

Apostolstwo misyjne

Zrodzone z mandatu Chrystusa apostolstwo misyjne, które angażuje cały Kościół, byszedł i przepowiadał Ewangelię, i chrzczył wszystkich ludzi (zob. Mk 16, 15-16), pozostaje zawsze aktualne, gdyż do zbawienia potrzebna jest wiara w Chrystusa i nadal jest wielu, do których nie dotarło przesłanie ewangeliczne.

III Zakon jest częścią Kościoła ze swojej natury misyjnego. Piękne karty w działalności misyjnej zapisały zakony franciszkańskie, w tym franciszkanie świeccy.

6.1. Misyjność Kościoła

Idea misyjna związana jest z poleceniem Chrystusa głoszenia słowa Bożego wszystkim ludziom (zob. Mt 28, 19-20). Kościół, któremu powierzono ten mandat, określa swoją naturę jako „pielgrzymujący” i „misyjny” (zob. DM 2).

Precyzując, Kościół przez misje rozumie „specjalne przedsięwzięcia, które wysłani przez Kościół głosiciele Ewangelii, idąc na cały świat, podejmują celem wykonania zadań głoszenie Ewangelii i zakładanie Kościoła wśród narodów lub grup społecznych jeszcze niewierzących w Chrystusa. Zadania te dochodzą do skutku przez działalność misyjną, prowadzoną na pewnych terenach uznanych przez Stolicę Apostolską” (DM 6).

Działalność misyjną można byłoby określić jako apostolstwo względem nieznanających Chrystusa i jego Ewangelii. Apostolstwo wobec schryistianizowanych i obojętnych religijnie najczęściej jest nazywane drugą ewangelizacją.

W dokumentach soborowych „ewangelizacja” wydaje się utożsamiana z „przepowiadaniem misyjnym”, które obejmuje całą działalność misyjną Kościoła (zob. DM 23). W okresie posoborowym pojęcie zaczyna być odnoszone do całej działalności Kościoła (zob. EN 17, 21, 23, 31).

Początkiem ewangelizacji na terenach misyjnych jest świadectwo życia chrześcijańskiego i słowa, oraz szczerze poszukiwanie dialogu z ludźmi, wśród których chrześcijanie żyją po to, aby oni się „dowiedzieli, jakimi bogactwami szczodroliwy Bóg obdarzył narody” (DM 11). Innym elementem tego początkowego okresu jest świadectwo miłości chrześcijańskiej, które pobudza chrześcijan do „starań, aby współpracować z innymi w należyтым układaniu stosunków ekonomicznych i społecznych” (DM 12). To zaangażowanie i współpraca dotyczy działalności szkolnej, walki z głodem, niewiedzą, chorobami a także stworzenia „lepszyc warunków życia i do umacniania pokoju” (DM 12).

Drugim krokiem, jeżeli okoliczności pozwolą, jest przepowiadanie bezpośrednio przesłania ewangelicznego, prawdy Bożej i jego posłańca Jezusa Chrystusa, aby „niechrześcijanie za przyczyną Ducha Świętego uwierzyli i nawrócili się z własnej woli do Pana i szczerze do Niego” (DM 13).

Ci, którzy otrzymali dar wiary, muszą przejść okres katechumenatu, który oprócz poznania nauki chrześcijańskiej, powinien być okresem formacji i praktyki, kończącym się sakramentami inicjacji chrześcijańskiej (zob. DM 14).

Działalność misyjna, jeżeli warunki na to pozwolą, zmierza do „plantatio Ecclesiae”, czyli dania życia wspólnocie chrześcijańskiej uformowanej od początku, tak aby – o ile to możliwe – „sama mogła zaradzić swoim potrzebom” (DM 15) i dawała świadectwo Chrystusowi, i wreszcie postępowała w miłości „oraz pałała duchem apostołskim” (DM 15). Na tym etapie początkowym potrzebne są struktury organizacyjne, które wzmocniłyby młode wspólnoty chrześcijańskie, wśród których są szkoły i stowarzyszenia.

Kościół, który jest z natury misyjny, traktując dzieło ewangelizacji jako swój zasadniczy obowiązek, zachęca wszystkich swoich członków, aby „podjęli swoją część w dziele misyjnym wśród narodów” (DM 36)¹.

Dekret o Działalności Misyjnej dalej kontynuuje i określa zadania biskupów, prezbiterów, instytutów życia konsekrowanego i świeckich. Ci ostatni są wezwani do udziału „w dziele ewangelicznym Kościoła i uczestniczą w jego zbawczym posłannictwie jako świadkowie i jako żywe narzędzia” (DM 41), uważając dzieła misyjne za własną sprawę, „służąc im pomocą materialną lub nawet własną osobą” (DA 10).

6.2. Apostolstwo misyjne jako charyzmat franciszkański

Życie franciszkańskie rozumiane jako życie „ewangeliczne i apostołskie” obejmuje także powołanie misyjne w jego tradycyjnym rozumieniu. Cechy charakterystyczne duchowości franciszkańskiej, takie jak ewangeliczność, minoritas, prostota, braterstwo ze wszystkimi ludźmi i całym stworzeniem itd., powinny charakteryzować obecność franciszkańską na polu misyjnym. Można zatem domniemywać, że żyjąc na tych terenach ideałami franciszkańskimi, przez samo to rozpoczęło się dzieło misyjne².

Powołanie misyjne Zakonu bierze swoje początki w osobistym doświadczeniu św. Franciszka, który pod wpływem „Boskiego natchnienia” czuł się powołany do głoszenia Ewangelii „dla pożytku i zbawienia dusz wszystkich ludzi tego świata” (2 Zw 65). Idee tego powszechnego powołania odnajdujemy w 12. rozdziale *Reguły*. Franciszek zwraca się do wszystkich, „którzy za Boskim natchnieniem zechcieliby udać się do Saracenów i innych niewiernych” (2 Reg 12,1). Historia zakonu pokazuje, jak pozostał on po dzisiejsze czasy wierny temu powołaniu. *Konstytucje* Braci Mniejszych mówią: „Cała nasza wspólnota jest misyjna i uczestniczy w misji Kościoła, zgodnie z przykładem i wzorem św. Franciszka wyrażonymi w *Regule*.” (C OFM 116).

Zadziwia intuicja wynikła z doświadczenia Franciszka, kiedy mówi on o metodach misyjnych, pierwsza polega na świadectwie życia chrześcijańskiego (nie wdawać się w kłótnie ani spory, lecz być poddanymi wszelkiemu ludzkiemu stworzeniu ze względu na Boga i przyznawać się do wiary chrześcijańskiej”; 1 Reg 16,6), druga polega na prawdziwej i właściwej ewangelizacji: „gdyby widzieli, że tak się Panu podoba, niech głoszą słowo Boże, aby ludzie uwierzyli w Boga wszechmogącego ... i aby przyjęli chrzest i zostali chrześcijanami” (1 Reg 16,7).

¹ DM 36: „Wszyscy wierni, jako członki żywego Chrystusa, wcieleni i upodobnieni do Niego przez chrzest, bierzmowanie i Eucharystię, zobowiązani są do współpracy w szerzeniu i w rozwoju Jego Ciała, aby jak najprędzej doprowadzić je do pełni”.

² Zob. A. Ghinato, *L ideale missionario nelle fonti francescane*, [w:] *Vita minorum*, 42 (1971) 4, s. 300

Jest to też powołanie własne Franciszkańskiego Zakonu Świeckich: „Niech oddają się tym dziełom, które są właściwe Zakonowi Franciszkańskiemu, jak np. misje ...” (1 C 78).

Dokument z Medelin, poświęcony misjom franciszkańskim, mówi także o uczestnictwie franciszkanów świeckich w dziełach misyjnych, przede wszystkim tych franciszkańskich. Zwracając się do tercjarzy, wzywa ich, aby „pielęgnowali ideał misyjny i byli zawsze duchowo złączeni z ich współbraćmi misjonarzami, aby wesprzeć ich działalność misyjną modlitwą, pokutą i innymi dziełami”³.

6.3. Udział franciszkanów świeckich w apostołstwie misyjnym Kościoła

Trudno jest wykazać, że franciszkanie świeccy od początku poświęcali się dziełom misyjnym. W średniowieczu spotykamy wspólnoty tercjarzkie obecne w Ziemi Świętej.⁴

III Zakon, wprowadzony w XVI – XVIII wieku przez misjonarzy franciszkańskich różnych obediencji do Ameryki i na Daleki Wschód, był jednym ze stowarzyszeń, które przyczyniły się do ukształtowania wspólnot chrześcijańskich, z celem, który proponował (doskonałość chrześcijańska), z działalnością charytatywną, z praktyką pewnych form pobożności, wniósł swój wkład w ewangelizację tych ziem.

Poczynając od końca XIX wieku, oprócz fundacji III Zakonu na terenach misyjnych, starano się uwrażliwić wspólnoty w krajach już chrześcijańskich na problemy misyjne. Konkretnie propozycje dotyczyły rozpowszechniania dzieł *Propaganda fide*, czasopism misyjnych – a szczególnie tych franciszkańskich, zbiórki pieniędzy, utrzymanie warsztatów, w których wytwarzano paramenty liturgiczne i odzież na misje.⁵

Zwraca uwagę nauczanie Piusa XI, który pragnął, by tercjarze włączyli się do apostołstwa modlitwy, „które jest pomocą prawdziwym apostołom, pomocą misjom i misjonarzom, którzy udają się, by szukać tych biednych dusz potrzebujących pomocy apostołskiej”.⁶

Na Drugim Kongresie Międzynarodowym (1921) uchwalono wniosek, by tercjarze przez modlitwy i zbierane ofiary uczestniczyli w dziele misyjnym.⁷ Podczas Trzeciego Kongresu Międzynarodowego (1950) sugerowano wysłanie na misje tercjarzy, katechistów, nauczycieli, pielęgniarzy i lekarzy.⁸

³ *De Missionibus Ordinis Fratrum Minorum*, pars II, 5a,[w:] AOFM 90 (1971) s. 287

⁴ Zob. Część II, 2. 2. 1

⁵ Zob. Część II, 3. 5. 6.

⁶ Pius PP XI, alloc. *Abbiamo voluto*, *op. cit.*, s. 475.

⁷ Zob. *Atti ufficiali. Il secondo congresso internazionale ...*, *op. cit.*, uchwała 4, s. 184.

⁸ Zob. *Acta congressus internationalis ...*, *op. cit.*, s. 106

Uczestniczenie tercjarzy w apostołstwie misyjnym jest konsekwencją bycia „świadkami i narzędziami”, „słowem i życiem” (R 6) misji Kościoła. Ponadto tercjarze zobowiązują się do „ureczywistniania charyzmatu wspólnego Ojca Serafickiego w życiu i posłannictwie Kościoła” (R 1), którego częścią bez wątpienia jest apostołstwo misyjne.

Uczestnictwo tercjarzy w apostołstwie misyjnym może przyjąć różne formy w zależności od sytuacji, w jakiej znajdują się wspólnoty i poszczególni członkowie.

Pierwszy postulat dotyczy formacji, w której należy zwrócić uwagę na wymiar apostołski Kościoła i ruchu franciszkańskiego i w ten sposób uwrażliwić wspólnoty na zrozumienie i pomoc Kościołom misyjnym.

Do tego postulatu można dołączyć określony przez sobór wykaz obowiązków misyjnych osób świeckich w krajach chrześcijańskich:

- modlitwy i dzieła pokuty, ofiary na misje i powołania misyjne (DM 36),
- współpraca w dziele ewangelizacji Kościoła (DM 41),
- rozpowszechnienie idei misyjnej (DM 41),
- pomoc materialna (DM 41),
- współpraca na polu ekonomicznym i społecznym z ludami na drodze rozwoju (DM 41),
- pomoc w przygotowaniu misjonarzy (DM 38).

Do tego wszystkiego można dołączyć inne formy już znane, które pozostają nadal aktualne: warsztaty misyjne, wysyłka paczek z lekarstwami i odzieżą, wsparcie misji franciszkańskich, wysłanie i wsparcie misjonarzy tercjarskich, pomoc wspólnotom tercjarskim założonym na misjach.

Inne zadania stoją przed wspólnotami świeckimi założonymi w młodych miejscowych Kościołach, których działalność jest bezpośrednio związana z dziełem ewangelizacji, gdzie zastosowanie będą miały wszystkie wskazania pozostawione przez św. Franciszka.

Pierwszym dziełem jest świadectwo życia chrześcijańskiego i franciszkańskiego: „nie wdawać się w kłótnie ani spory, lecz być poddanymi wszelkiemu ludzkiemu stworzeniu ze względu na Boga i przyznawać się do wiary chrześcijańskiej” (1 Reg 16,6). Świadectwo „miłości i dobroci Chrystusowej” (DM 6) w okolicznościach, kiedy „nie można bezpośrednio głosić nowiny ewangelicznej” (DM 6), pozostanie jedyną formą głoszenia Ewangelii przygotowującą drogi Pana (zob. DM 6).

Druga forma jest związana z głoszeniem słowa: „gdyby widzieli, że tak się Panu podoba, niech głoszą słowo Boże” (1 Reg 16,7) przede wszystkim wśród „tych, z którymi łączą ich wspólne życie i praca zawodowa” (DM 21).

Dokładna analiza *Dekretu* zwraca uwagę na formy apostołstwa, które można polecić franciszkanom świeckim:

- nauczanie w szkołach (DM 41),
- zarządzanie dobrami doczesnymi (DM 41),
- katecheza (DM 41),
- działalność społeczna, kulturalna, naukowa, charytatywna (DM 21, 41).